



MUSTAQIL O'ZBEKISTON KONSTITUTSIYASINING YARATILISHI TARIX:

ISHLAB CHIQISH VA QABUL QILISH JARAYONI

M.Abdulboqiyeva

Millat Umidi Universiteti

Annotatsiya.

Ushbu maqolada O'zbekistonda Konstitutsiyasining yaratilish tarixi , ishlab chiqish va qabul qilish jarayoni bosqichma- bosqich tahlil qilinadi. Tadqiqotda qadimiy davrlardan boshlab mustaqillik davrigacha bo'lgan jarayon, huquqiy asoslar ilmiy manbalar asosida yoritilgan.

Kalit so'zlar: tarixga nazar soladigon bo'lsak, Stalinch Konstitutsiya, millat boshi, O'zbekiston Konstitutsiyasining tamoyillari,

Аннотация.

В статье анализируется история создания, развития и принятия Конституции Узбекистана по этапам. Исследование охватывает этот процесс с древнейших времён до периода независимости, правовые основы которого излагаются на основе научных источников.

ключевые слова: Если мы посмотрим на историю, сталинскую Конституцию, главу государства, принципы Конституции Узбекистана,

Abstract.

This article analyzes the history of the creation, development and adoption of the Constitution of Uzbekistan in stages. The study covers the process from



ancient times to the period of independence, legal foundations based on scientific sources.

Keywords: If we look at history, the Stalinist Constitution, the head of the nation, the principles of the Constitution of Uzbekistan,

Konstitutsiya - barcha qonunlarning asosi hisoblanadi, bu davlat tuzilishini, saylov tizimi, hokimyat va boshqaruv organlari tizimini, vakolati hamda ularning shakllantirilish tartibi, jamiyat va davlat o'rtasidagi burch va majburiyatlarni, fuqarolarning huquq va erkinliklari, shuningdek, sud tizimini belgilab beradi.

Men maqolamning mazmunini O'zbekiston Konstitutsiyalarining qisqacha tarixi hamda eng Yangi Konstitutsiyasimiz haqidagi

fikr va mulohazalar bilan boyitishni maqsad qildim.

Tarixga nazar soladigan bo'lsak , Xiva xonligi va Buxoro amirligi tugatilgandan so'ng 1924- yilda xonlik va amirlik hududini o'z ichiga olgan O'zbekiston Sovet Sotsiolistik Respublikasi tashkil etildi. SSSR ning birinchi Konistitutsiyasi 1927-yil 30- martda butun o'zbek Sovetlari ikkinchi syezdida qabul qilingan. Bu Konistitutsiya O'zbekiston mamlakati tashkil etilgandan keyingi birinchi Konistitutsiya hisonlanadi. Bu Konistitutsiya davlat rahbarlarining tashabbusi bilan ishlab chiqilgan edi. O'zbekiston SSSR ning birinchi Konistitutsiyasi 10 yil davomida 1937- yilgacha amal qildi.(Jo'rayev.N 2013)

1978-yilda "stalinch" Konstitutsiya "Brejnev" Konstitutsiyasi bilan almashtirildi. O'zbekiston "respublikadagi barcha millat va elatlar, ishchilar,





dehqonlar va ziyolilarning irodasi va manfaatlarini ifodalovchi umumxalq sotsiolistik davlati“ deb e’lon qilindi (Xoliqova.R 2021). Bu davrda Sharof Rashidov O’zbekistonning millatboshisi sifatida siyosiy maydonga chiqqan edi. Aynan Sharof Rashidov davrida O’zbekiston rivojlanish va taraqqiyotda ancha ildamladi. 1978-yildan 1992-yilgacha Konstitutsiyaga jiddiy o’zgartirish va qo’shimchalar kiritildi: o’zbek tili davlat tili deb e’lon qilindi, prezident va vitse-prezident lavozimlari ta’sis etildi, Vazirlar Kengashi Vazirlar Mahkamasiga o’zgartirildi, Vazirlar Kengashi raisi lavozimi tugatilib, Vazirlar Mahkamasi raisining vazifalari prezidentga o’tkazildi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 1992-yil 8- dekabirda Olish Kengashning XII chaqiriq 11- sesiyasida qabul qilingan . O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligini nishonlash maqsadida Konstitutsiya qabul qilingan kun 8- dekabr umumxalq bayrami -O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi kuni dep e'lon qilindi.

O'zbekiston Konstitutsiyasini o'rganish jarayonida uning mohiyatini ochib beruvchi asosiy tamoyillarni bilishimiz shart. Bular quyidagilar hisoblanadi:

- O'zbekiston Konstitutsiyasining birinchi tamoyili – davlat suverenitetidir.
 - Ikkinchi tamoyil – xalq hokimiyatchiligidir.
 - Uchinchi tamoyil - davlat hokimiyatining uch tarmoqqa bo'linishidir.
- O'zbekiston davlat hokimiyati tizimi hokimiyatining qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi va sud hokimiyatlarigabo'linishi qonunlashtirilgan.



- To'rtinchi tamoyil – bu demokratiyaga sodiqlik.
- Beshinchi tamoyil - Konstitutsiya va qonunlarning ustuvorligidir.
- Oltinchi tamoyil - xalqaro andozalar darajadida ifodalangan fuqarolar huquqlarni, erkinliklari va majburiyatlarining tengligi va daxlsizligidir.

Adabiyotlar

1. Jo'rayev N. Mustaqil O'zbekiston tarixi. O'zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti. - Qayta nashr. - Toshkent: G'afur G'ulom nomudagi nashriyot-matb
2. Xoliqova R. F. O'zbekistonning eng yangi tarixi. O'quv qo'llanma. - Toshkent: 2021.
3. Н. Жўраев, Т. Файзуллаев. Ўзбекистоннинг янги тарихи. - Тошкент, "Шарқ". 2000
4. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi 2000-2005
5. Orzudagi Konstitutsiya – O'zbekiston yangiliklari – Gazeta.uz